

Mapa významných skladebních prvků krajinné úpravy v Zahrádkách u České Lípy

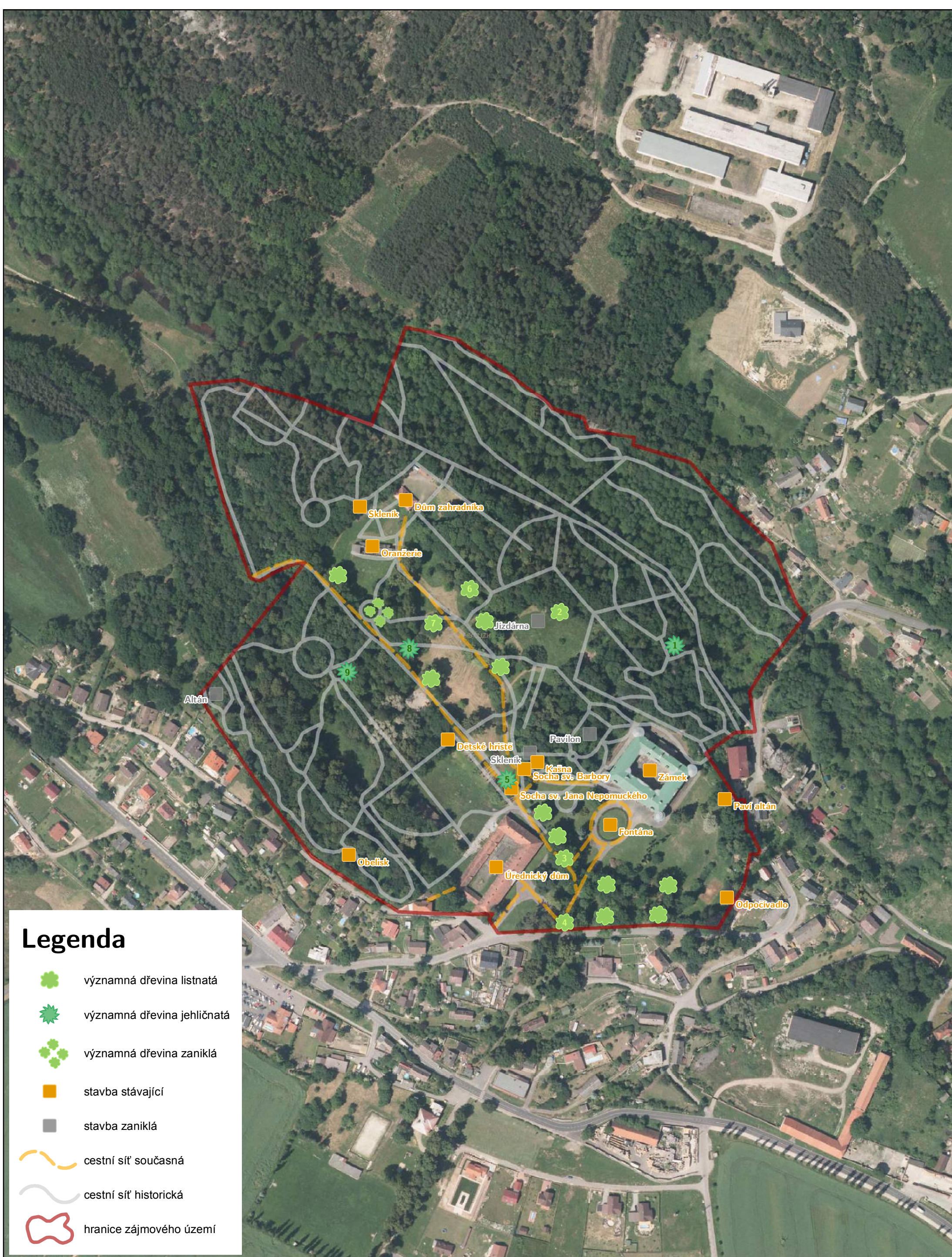
*Markéta Šantrůčková, Michal Andreas, Roman Businský, Lucia Bendíková,
Eva Sojková, Jiří Velebil, Věra Vávrová, Martin Weber*

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva kultury ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) DF12P01OVV016: Zhodnocení a udržitelné využití potenciálu památek zahradního umění.

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

Průhonice 2014

Legenda

- významná dřevina listnatá
- významná dřevina jehličnatá
- významná dřevina zaniklá
- stavba stávající
- stavba zaniklá
- cestní síť současná
- cestní síť historická
- hranice zájmového území

Mapa významných skladebních prvků krajinné úpravy v Zahrádkách u České Lípy

*Markéta Šantrůčková, Michal Andreas, Roman Businský, Lucia Bendíková,
Eva Sojková, Jiří Velebil, Věra Vávrová, Martin Weber*

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice
santruckova@vukoz.cz

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva
kultury ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) DF12P01OVV016:
Zhodnocení a udržitelné využití potenciálu památek zahradního umění.

Průhonice 2014

Úvod

Cílem předkládané specializované mapy s odborným obsahem je sloužit jako odborný podklad pro kvalifikované rozhodování orgánů státní správy (zejména památkové péče) a samosprávy, vlastníků, správců a uživatelů jednotlivých částí této památky zahradního umění. Mapa se zaměřuje na dendrologické hodnoty. Zásadní složkou je zaměření a zakreslení dendrologicky hodnotných dřevin, které jsou doprovázeny tabulkou s podrobnými dendrologickými údaji a s doporučeními, jak s těmito dřevinami nakládat (viz příloha). Doplněny jsou dřevinami s „pouze“ mimořádnou ekologickou hodnotou. Dalšími zobrazovanými položkami jsou stávající a zaniklé stavby a cestní síť. Cílem mapy je sloužit jako odborný podklad pro vlastníky, správce a uživatele, jak postupovat při případné rekonstrukci nebo rehabilitaci jádrových částí krajinné úpravy v Zahradkách, a jako podklad pro vydávání odborných stanovisek orgánů státní správy a samosprávy.

Metody

Metodický postup výběru významných dřevin

V první etapě průzkumu byla provedena terénní rekognoskace celého zájmového území z hlediska posouzení celkového stavu porostů dřevin, stromových i keřových skupin, liniových výsadeb dřevin a solitérních stromů. V souladu se zjištěnou situací byly dále vybírány jednotlivé dřeviny, a to podle hlavních následujících hledisek:

- 1) dendrologická specifikace dřeviny – preference druhů a odrůd ojedinělých nebo méně běžných v objektech zahradní a krajinářské tvorby,
- 2) dendrometrické parametry – preference jedinců s výrazně vyššími dendrometrickými veličinami, především obvodem kmene (v 1,3 m), celkovou výškou a šířkou koruny a odhadnutým stářím,
- 3) sadovnická hodnota – preference jedinců s vyšší sadovnickou hodnotou a lepším zdravotním stavem, tedy ti jedinci, u kterých je větší pravděpodobnost delšího a výraznějšího působení v kompozici,
- 4) estetická hodnota (v návaznosti na sadovnickou hodnotu) – preference jedinců s významnou estetickou hodnotou (pozitivně atypický habitus, textura, zbarvení, tvar listů, bohatost květů nebo plodů apod.),
- 5) kompoziční hodnota – preferováni byli jedinci, kteří jsou velmi důležití v kompozici areálu, typicky např. solitérní stromy či jejich skupiny, jedinci v exponovaných dálkových pohledech či osách vytvářející nepostradatelný prvek architektonické kompozice objektu,
- 6) historická hodnota – stromy známé v historii lokality (často stromy památné),
- 7) ekologická hodnota – např. biotop nebo ochranný kryt pro obratlovce, ptactvo a hmyz (nejen pro chráněné druhy), dřeviny na exponovaných stanovištích tvořící/plnící a) ochranný prvek břehového porostu, b) výraznou ochrannou funkci před povětrnostními vlivy (např. ochrana cenného stavebního prvku před větrem), c) protierozní funkci. Pozn.: V případě, že ekologická hodnota dřeviny byla nadprůměrná, byla tato dřevina vybrána jako významná, přestože v ostatních hlediscích nemusela vynikat. Tyto dřeviny jsou v mapě vyznačeny bez čísla a nejsou dále uvedeny v tabulkové příloze.

Dřeviny, u nichž nejméně jedno z výše uvedených hledisek bylo výjimečné, byly detailně hodnoceny podle klasifikátoru uvedeného na závěr v příloze. Dendrologická specifikace, resp. determinace dřevin byla prováděna podle základní dendrologické literatury (viz níže) s využitím bohatých zkušeností řešitelského

týmu. Objekt byl navštíven pracovníky týmu třikrát, aby byl zachycen sezónní vývojový stav dřeviny v jarní, letní a podzimní fázi. Věk dřevin byl odhadován podle dosažených rozměrů s přihlédnutím k vlastnostem a nárokům daného taxonu na stanoviště, ekologickým podmínkám lokality a dosavadní péči o dřevinu. Měření dendrometrických parametrů proběhlo pomocí výškoměru Nikon Forestry Pro, resp. dálkoměru Nikon Forestry 550 v kombinaci s výškoměrem Suunto a pomocí pásma standardními postupy. Metodou pozitivního výběru bylo podle uvedených kritérií vyselektováno v objektu Zahrádky 9 jedinců nejhodnotnějších dřevin (v mapě označeny jako významné dřeviny). Vybrané dřeviny byly fotograficky zdokumentovány a přesně lokalizovány pomocí GPS, zakresleny do mapy a v ní označeny pořadovým, resp. evidenčním číslem, které koresponduje s číslem v tabulce a textové příloze. Dále jsou v mapě vyznačeny dřeviny, jež vynikají „pouze“ ekologickou hodnotou a které nebyly jednotlivě měřeny. Ostatní dřeviny nebyly jednotlivě měřeny ani detailně hodnoceny a zvláště registrovány. Cílem nebylo vytvoření podrobné inventarizace parku a okolí, nýbrž vytipování jedinečných, nejhodnotnějších jedinců v objektu.

Stávající a zaniklé stavby, stejně tak jako stávající a zaniklá cestní síť byly do mapy zakresleny, aby byla zdůrazněna vazba významných dřevin na drobnou parkovou architekturu a cestní síť. Zejména pro bod 5 výběru jednotlivých významných dřevin bylo toto hledisko důležité. Zakreslení stavebních objektů a cestní sítě do mapy dává představu jak o dobových, tak o současných limitech výsadby a růstu, případně péče o jednotlivé významné dřeviny.

Vymezení území

Modelové území krajinné úpravy kolem zámku v Zahrádkách bylo vymezeno individuálně na základě historických podkladů a terénního průzkumu. Krajinářský park v Zahrádkách vznikl na půdorysu starší barokní zahrady v 19. století a po celé 19. století byl upravován. Zahrádky byly mezi modelové objekty vybrány jakožto typický krajinářský park založený v 19. století, ovšem v návaznosti na starší, barokní fázi. Park byl v zázemí reprezentativní venkovské residence a byl určený pro každodenní užívání majiteli i hosty. V parku v Zahrádkách byly zpočátku vysazovány druhy domácích i exotických dřevin.

Mapa se zaměřuje na nejstarší porosty parku se solitéry a skupinami starých stromů, které jsou hodnotné jak z hlediska kulturně historického, dendrologického i zoologického. V parku v Zahrádkách byly od počátku vysazovány kromě druhů domácích dřevin i exotické dřeviny. Další exotické dřeviny byly ve větší míře vysazeny počátkem 20. století. Mapa se podrobně věnuje zejména lokalizaci zvláště hodnotných dřevin (dendrologické charakteristiky viz příloha) a trasování cestní sítě. Velká péče byla věnována cestám, což bylo ostatně typické pro

všechny parky. Jejich síť byla postupně doplňována po celé 19. století. Parkové cesty byly pečlivě a pravidelně udržované a vysypávané pískem. Široké cesty pro povozy měly zpevněný povrch. Šířka vozových cest byla 3 až 4 metry, parkových vycházkových 1 metr. Vybudování cest a stezek si vyžádalo velké úsilí. Historická cestní síť byla vymezena na základě jejího největšího rozvoje na konci 19. století.

Komentář k legendě mapy

Významná dřevina byla vybrána především z dendrologického hlediska. Jedná se o dřeviny, které jsou vzácné či pozoruhodné buď svými rozměry a stářím nebo jsou cennými a málo pěstovanými druhy a kultivary, případně obojí. Byly u nich změřeny dendrologické parametry (viz příloha) a z nejcennějších odebrány rouby pro další přemnožení, uchování a případné nové výsadby. Dřeviny významné „pouze“ ekologickou hodnotou jsou uvedeny bez čísla.

Zaniklá významná dřevina. Jedná se o tzv. Valdštejnovy lípy, které měly být do parku vysazeny v první polovině 17. století. Jejich souvislost s Albrechtem z Valdštejna byla připomínána v lidové tradici až do počátku 20. století, kdy lípy uhynuly.

Stavba stávající je stavba, drobný parkový objekt a samostatně stojící dílo, které je dochováno ve více méně funkčním stavu.

Stavba zaniklá je stavba, drobný parkový objekt a samostatně stojící dílo, které zcela zaniklo nebo z něj zbylo jen torzo.

Cestní síť současná je v současnosti existující a funkční. Byla vymezena podle současných mapových podkladů, které byly ověřeny terénním průzkumem.

Cestní síť historická je vymezena podle stavu na konci 19. století, podkladem pro vymezení jsou podrobné staré mapy. Doba konce 19. století byla zvolena jako referenční, neboť krajinná úprava existovala v současném rozsahu a funkčních vztazích a cestní síť byla poměrně intenzivně využívána.

Hranice zájmového území.

Popis dosažených původních výsledků

Všeobecná charakteristika sledovaného prostoru

Zámecký park

Nachází se na plošině mezi obcí Zahrádky a pískovcovým skalním ostrohem nad údolím Robečského potoka. Plocha leží okolo zámku a je protažena v severozápadním směru s celkovou délkou 470 m. Plochu lze rozčlenit na dvě části: severovýchodní udržovaný přírodně krajinářský park ve správě Univerzity Karlovy a volně přístupné porosty v jihozápadní polovině; tyto části jsou odděleny masivním novodobým kovovým plotem. Parkově upravená plocha je z jižní a západní strany vymezena historickým oplocením (kamenná zeď). Na historické oplocení navazuje novodobé oplocení vymezující areál ve správě Univerzity Karlovy (kovový plot s kamennou podezdívkou a příkopem). Toto novodobé oplocení rozdělilo původně jednotný areál parku do dvou částí a oddělilo jej i od navazující parkově upravené krajiny v prostoru staré obory a údolí Robečského potoka (Albrechtovo údolí). Udržovaná část ve správě Univerzity Karlovy je tvořena hustšími porosty dřevin, občasnými skupinami a solitériami a několika většími trávnickovými plochami. Před čtvercovou zámeckou budovou je pravidelně řešený oválný parter z tvarovaných listnatých a několika zakrslých kultivarů jehličnatých dřevin. Hustší stromové porosty mající lesní charakter se nacházejí na vyvýšenině severozápadně vedle zámku a podél severního okraje. Kosterní stromy v objektu jsou druhově různorodé. Nejčastěji jsou zastoupeny dub letní (*Quercus robur*), obě domácí lípy (*Tilia platyphyllos* a *T. cordata*), javor mléč (*Acer platanoides*) a jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*). Kompozici dotváří reprezentativní jedinci dalších solitérních stromů jako borovice černá (*Pinus nigra*), smrk pichlavý (*Picea pungens*), habr obecný (*Carpinus betulus*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), javor babyka (*Acer campestre*) a jilm vaz (*Ulmus laevis*). Kromě převažujících starých stromů se v parku nacházejí i vysazené stromy z posledních desetiletí, např. ořešák černý (*Juglans nigra*), dřevozec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*) a kaštanovník setý (*Castanea sativa*). Jako dendrologickou zajímavost uvádíme americkou lípu různolistou (*Tilia heterophylla*), která se zdá být starším výmladkem (50 let) z již neexistujícího matečného stromu. Keřové patro je místy bohaté a většinou údržbově zanedbané a promíchané s nálety stromových dřevin. Louky jsou udržované pravidelným kosením.

Dřevinné porosty v jihozápadní polovině mají následující hlavní skladbu dřevin: buk lesní (*Fagus sylvatica*), včetně červenolistého kultivaru (*F. s. Atropuni-*

cea Group), dub letní (*Quercus robur*), javor mlčč (*Acer platanoides*), topol bílý (*Populus alba*), smrk ztepilý (*Picea abies*), modřín opadavý (*Larix decidua*) a douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*). Na ploše se nalézá torzo tvarované habrové stěny (*Carpinus betulus*). Travní porost je nahrazen bylinným podrostem lužního charakteru, zčásti ruderalizovaným.

Převážná část zámeckého parku v části spravované Univerzitou Karlovou si dodnes uchovává stopy dobového kompozičního uspořádání. Vedle vlastního přírodně krajinářského parku, situovaného východně od zámku, lze identifikovat i formálněji uspořádaný nástupní prostor k zámecké budově s kruhovým bazénem a fontánou. Pouze základní stopy historické kompozice jsou zachovány ve východní části zámeckého parku. Prostor bývalé květinové zahrady a okolí vyhlídkového pavilonu – Paviho domku ztratil původní vzhled a uspořádání (zachoval se pouze kruhový bazén a torzo dřevinných porostů). Prostor bývalé růžové zahrady se zachovaným památkem na komtesu Eleonoru Andrassy nahradilo sportovní hřiště. Pouze díky ochrannému pásmu elektrického vedení a trafostanici v bezprostřední blízkosti zámku je udržován otevřený průhled ze severní zámecké terasy směrem k Šestidomí. Násilné rozdělení parku na dvě části dané využíváním zámku jako účelového zařízení Univerzity Karlovy a oplocení přilehlého areálu narušilo pozůstatky koncepčních úprav. Pravidelný parter před zámkem je reminiscencí původních úprav. Doposud jsou patrné zplněné zbytky porostů na kopečku západně od budovy zámku. Přírodně krajinářské úpravy jsou udržovány extenzivně v rámci omezených možností. Celý prostor, včetně dochovaných staveb (oranžerie, zahradní dům) by potřeboval celkovou rekonstrukci.

Torzálně je zachována dobová kompozice ve volně přístupné části. Odráží časově i kompozičně mnohohrstevnatou úpravu s počátky v době renesance a baroka a pokračující v kombinaci formálního a přírodně krajinářského pojetí. Vedle již zmiňovaného torza tvarované habrové stěny, jsou pomístně zachovány části původní cestní sítě (převážně v okrajových partiích). Zachován je empírový památník a starší ve skále vytesané prostory s letopočtem 1702, snad sloužící jako poustevna. Ačkoliv se zde zachovalo několik stromových jedinců značného stáří je jejich kompoziční působení setřeno zápojem a prorůstáním věkově mladších náletových stromů. Jihozápadní polovina je zčásti využívána jako městský park – dětské hřiště, ke kterému vede habrový špalír, zčásti jde o manipulační plochu. Dírami ve zdi a živelně proslapanými cestami je tato část areálu propojena s okolní obytnou zástavbou a je rekreačně využívána (procházky, venčení psů, dětské hry).

Stará obora a údolí Robečského potoka

Severní okraj objektu nad údolím Robečského potoka je tvořen pískovcovými skalními výchozy s převážně severovýchodní expozicí, které jsou rozčleněny erozními zářezy a celkově vytvářejí členitý charakter. Porost dřevin je z větší části přirozený a spontánní. Z hlavních stromových dřevin se zde vyskytuje: borovice lesní (*Pinus sylvestris*), bříza bílá (*Betula pendula*), dub zimní (*Quercus petraea*), javor mlč (*Acer platanoides*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), smrk ztepilý (*Picea abies*) a olše lepkavá (*Alnus glutinosa*). Z keřů se zde vyskytují následující hlavní druhy: krušina olšová (*Frangula alnus*), bez černý (*Sambucus nigra*), b. červený (*Sambucus racemosa*), střemcha obecná (*Prunus padus*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), borůvka obecná (*Vaccinium myrtillus*), meruzalka srstka (*Ribes uva-crispa*) a m. alpská (*Ribes alpinum*). Podél plotu na severní hraně ostrohu byla zjištěna řada zřejmě kdysi vysazených a do okolí se spontánně šířících keřovitých dřevin jako: muchovník klasnatý (*Amelanchier spicata*), tavolník ožankolistý (*Spiraea chamaedryfolia* subsp. *ulmifolia*), štedřenec odvislý (*Laburnum anagyroides*), šeřík obecný (*Syringa vulgaris*), mahonie cesmínolistá (*Mahonia aquifolium*) a zimolez kozí list (*Lonicera caprifolium*). Z nepůvodních stromovitých druhů se začíná šířit borovice vejmutovka (*Pinus strobus*). V kontrastu se skalními stěnami vyniká plochá údolní niva Robečského potoka se zdivočelou lužní vegetací, která spolu s rameny potoka a mokřady vytváří neprůchodný terén. Z nepůvodních dřevin jsme zde zaznamenali relativně vzácný severoamerický tavolník bílý (*Spiraea alba*). Podél úpatí stěn roste řada stromů s nápadnou výškou danou chráněným stanovištěm a dostatečnou vlhkostí, z nichž vynikají zejména smrky ztepilé (*Picea abies*), olše lepkavé (*Alnus glutinosa*) nebo jasany ztepilé (*Fraxinus excelsior*). Celá popisovaná plocha se nachází za oplocením zámeckého parku, leží mimo současnou cestní síť a je relativně obtížně přístupná.

V rámci romantizujících úprav, probíhajících v průběhu 19. století byla i tato část cíleně krajinářsky přetvářena. Základem kompozičního uspořádání byl kontrast otevřených lučních partií v nivě Robečského potoka a zapojených porostů na přiléhajících svazích s kompozičním i programovým využitím bizarních skalních útvarů. Luční plochy v nivě potoka byly doplňovány stromovými solitérami a keřovými skupinami. Skalní defilé byly vedle vlastního estetického působení uměle dotvářeny za účelem obohacení programové náplně (skalní místnosti, klenby, vyhlídky, průchody a schodiště ve skalách). K největšímu rozvoji krajinářských úprav v této části patrně přispěl Albrecht Vincenc Kounic, spravující panství v 2. polovině 19. století. Po něm bývá i tato část území nazývána jako Albrechtovo údolí.

Předzámčí

Trojúhelníkový vstupní prostor jihozápadně před zámkem vně oplocení areálu. Plocha před budovou bývalého úředního domu a dvěma branami do zámeckého areálu je v současnosti rozdělena asfaltovými cestami na tři segmenty. Vyskytují se zde jedinci starých stromů v celkově rozvolněném porostu; zcela chybí mladší stromové a keřové patro, plocha je zatrávněná a pravidelně sečená. Spektrum stávajících stromů je druhově různorodé, hlavní kosterní stromy jsou: dub letní (*Quercus robur*), topol bílý (*Populus alba*), javor mléč (*Acer platano-ides*) a borovice vejmutovka (*Pinus strobus*).

Uměle vytvořený prostor, vzniklý vyjmutím původní součásti zámeckého parteru. Mělo by jít o důstojný nástupní prostor do zámeckého areálu, zdůrazňující návaznost Valdštejnovy aleje.

Charakteristika stávajících a zaniklých stavebních objektů

Byl pořízen soupis drobných parkových staveb, ať stávajících, tak zaniklých, včetně jejich lokalizace.

Existující objekty:

Empírový skleník (oranžérie). Postaven roku 1821, ve 2. polovině 19. století přestavěn. Pro svoji architektonickou hodnotu zařazen do evidence památkových objektů. Objekt je dvoupodlažní, nepodsklepený. Boční křídla jsou zastřešena sedlovými střechami, střední část směrem k severu střechou pultovou. Střední část směrem k jihu je řešena jako skleník s nosnou ocelovou konstrukcí. Zdivo je smíšené z cihel a kamene. Dřevěné krovy a stropy jsou zřícené. Ze stropních konstrukcí se zachovaly pouze dva stropy tvořené cihelnou klenbou. V roce 1989 byla navrhována rekonstrukce skleníku. Účelem rekonstrukce měla být záchrana památkově chráněného objektu a jeho využití jako tělocvična pro stolní tenis a džezgymnastiku a posilovna.

Fontána před zámkem. Původně barokní, v 19. století nově upravena.

Obelisk. Empírový památník s vytesaným jménem Christine. Pískovcový památník odkazuje na Marii Christinu (1751 – 1820), nebo její dceru (1784 – 1825).

Paví altán (pavilon). Jednoduchá zděná přízemní stavba osmibokého půdorysu o šířce asi 6,5 m, zastřešena stanovou střechou s plechovou krytinou. Altán je postaven na místě staršího objektu těsně nad příkrým skalním srázem o výškovém rozdílu asi 20 m. Právě na této straně je stavba založena na kamenné podezdívce se šikmými opěráky výšky asi 5 m. Ve zděné konstrukci altánu jsou okenní otvory s kruhovými záklenky (některé zaslepeny cihelnou zazdívkou). Autenticita objektu byla setřena poslední opravou v 90. letech 20. století.

Socha sv. Jana Nepomuckého a sv. Barbory. Opravené barokní sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Barbory z mostku ve Valdštejnské aleji přes Bobří potok byly se souhlasem NPÚ po roce 2000, kdy byla obci vrácena část historického pozemkového a lesního majetku, umístěny do areálu zámeckého parku.

Zaniklé stavby:

Ananasovna. Kamenný objekt vybudovaný v roce 1822 se šestihrannou sala terrenou a dvěma křídly na pěstování ananasů

Gloriet. Empirová stavba na návrší stála symetricky západně od zámku.

Závěr

Specializovaná mapa významných skladebních prvků krajinné úpravy v Zahrádkách u České Lípy může být poskytovatelem využita jako odborný poklad pro rozhodování, respektive pro tvorbu stanovisek jeho příspěvkových organizací (Národní památkový ústav). Mapa může být využita jako podklad pro plány rekonstrukce či rehabilitace dendrologicky cenných a jádrových částí parkového areálu. Neméně důležitá je možnost využít mapu jako podklad pro stanoviska památkové péče k zásahům v komponované krajinné úpravě v Zahrádkách, zejména s ohledem na péči o dřeviny a porosty. Může sloužit jako podklad pro diskusi s ochranou přírody.

Literatura a prameny

Mapové podklady

Ortofoto České republiky © Český úřad zeměměřický a katastrální

Literatura

- ANDĚL, R. a kol. (1984): Hrad, zámek a tvrz v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III. Severní Čechy, Svoboda, Praha.
- BAUER, P., BAUER, P. (2009): Dokumentace SEA - hodnocení dopadů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti, EKOB AU Praha, Beroun.
- BLAŽÍČKOVÁ – HOROVÁ, N. (2001): Česká krajinomalba a veduta v období klasicismu a preromantismu 1780-1840. In: Dějiny českého výtvarného umění 1780/1890, Academia, Praha.
- DANIEL, B. (2006): Zahrádky u České Lípy v dobách minulých, Obec Zahrádky, Zahrádky.
- HANTSCH, F. (1911): Heimatkunde des politischen Bezirkes B. Leipa, vlastním nákladem, Česká Lípa.
- HEROUTOVÁ, M., NOVOSADOVÁ, O. (1985): Zámek v Zahrádkách (okres Česká Lípa). Stavebně – historický průzkum, Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze, Praha.
- HIEKE, K. (1984): České zámecké parky a jejich dřeviny, SZN, Praha.
- JUST, J. (1879): Die politische Bezirk Böhm. Leipa. Ein Beitrag zur Heimatkunde für Schule und Haus, Česká Lípa.
- KÁBRTOVÁ, ZAHRADNÍK, P. (1989): Zahrádky – Karba. Stavebně - historický průzkum. Návrh památkové zóny, Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů, Praha.
- KNESCHKE, E. H. (1950): Neues allgemeines deutsches Adels-Lexikon (in Vereine mit mehreren Historikern), Band 5, Leipzig.
- KOBLÍŽEK, J. (2000): Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků, Sursum, Tišnov.
- KOŠTÁL, M., CHMELÍK, O., SMÍŠKOVÁ, H., VANĚK, M. (2007): Velkostatek Česká Lípa a Nový zámek. Provizorní archivní inventář, SOA Litoměřice, Děčín.
- KOŠTÁLOVÁ, H. (1959): Rodinný archiv Kounicové – Česká Lípa, Provizorní archivní inventář, SOA Litoměřice, Děčín.
- KRÁLOVÁ, V. (2012): Zahrádky alias Nový Zámek, Informační materiál pro příležitost 6. pracovního jednání pracovníků v zahradách a parcích a pro garanty na historickou zeleň, NPÚ, Liberec.
- KRÜSSMAN, G. (1976, 1977, 1978): Handbuch der Laubgehölze. Vol. 1–3, Paul Parey, Berlin – Hamburg.
- KRÜSSMAN, G. (1983): Handbuch der Nadelgehölze, Paul Parey, Berlin – Hamburg.
- MACHOVEC, J. (1970): Inventarizace dřevin, in: Kavka, B. et al., Krajinářské sadovnictví, SZN, Praha, s. 478–480.

- MACHOVEC, J. (1982): Sadovnická dendrologie, SPN, Praha.
- MAŠEK, P. (2008): Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé Hory do současnosti, I /A-M, Argo, Praha.
- MENCL, V. (2010): Územní plán Zahrádky. Koncept, Městský úřad Česká Lípa, Brno.
- PACÁKOVÁ – HOŠŤÁLKOVÁ, B. (1999): Zahrady a parky v Čechách na Moravě a ve Slezsku, Libri, Praha.
- PALACKÝ, F. (1848): Popis Království českého čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajův, panství, statkův, měst, městeček a vesnic... dle popisu roku MDCCCXLVIII vykonaného v jazyku českém i německém, nakl. Kalve, Praha.
- PAUDLER, A. (1874): Ein deutsches Buch aus Böhm. Leipa, Česká Lípa.
- PEJCHAL, M. (2008): Arboristika I. Obecná dendrologie, VOŠZ a SZŠ Mělník, Mělník.
- PEJCHAL, M., ŠIMEK, P. (2011): Sadovnická hodnota: oborový standard v zahradní a krajinářské architektuře, in: Provozní bezpečnost stromů, Mendlova univerzita v Brně, Brno.
- PEJCHAL, M., ŠIMEK, P. (2012): Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče, ZF MENDELU v Brně, Lednice.
- PEŠTA, J. (2011): Encyklopedie českých vesnic. Díl V. Liberecký kraj. Severní Čechy, Libri, Praha.
- SCHALLER, J. (1787): Topographie des Königreichs Böhmen. 5. díl. Litoměřický kraj, Schönfeldschen Handlung, Praha – Wien.
- SOMMER, J. G. (1833): Königreich Böhmen statistisch - topografisch dargestellt, Litoměřický kraj, Buchhandlung von Friedrich Ehrlich, Praha
- SMÍŠKOVÁ, H., BALADOVÁ H. (1967): Velkostatek Česká Lípa a Nový zámek. Provizorní archivní inventář, SOA Litoměřice, Děčín.
- VLČEK, P. (2001): Ilustrovaná encyklopedie českých zámků, Libri, Praha.
- VLČEK, P. a kol. (2004): Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Academia, Praha.
- ZAORALOVÁ, M. (1998): Rodinný archiv Kouniců 1, 2 Archivní inventář, Moravský zemský archiv, Brno.
- ZUMAN, F. (1935): V Zahrádkách, Bezděz, roč. 6, s. 115.

Seznam obrázků

- Obr. 01: Socha sv. Jana Nepomuckého v pozadí se stříhaným habrovým stromořadím
- Obr. 02: Zámek v Zahrádkách
- Obr. 03: Skalní útvary v zámeckém parku
- Obr. 04: Údolí Robečského potoka s lužními porosty a skalními stěnami
- Obr. 05: Oranžerie v zámeckém parku s kulisou vzrostlých stromů
- Obr. 06: Valdštejnova lipová alej, pohled k zámku
- Obr. 07: Úprava parteru před hlavním průčelím zámku
- Obr. 08: Paví domek s kulisou vzrostlých stromů
- Obr. 09: Pohled do části parku ve správě Univerzity Karlovy

Přílohy:

Tabulka zaměřených dřevin, jejich dendrologické parametry a doporučení pro další péči

Evidenční a bonitace dřevin v objektu: **Zahradky**, 128 dřevin, jehličnaté: 27 (13 stromů, 14 keřů), listnaté: 101 (44 stromů, 57 keřů)

Identifikační údaje			Biometrické údaje										Bonitační údaje					Jiné informační údaje	Doporučení	
Evidenční číslo	Poloha (GPS)	Jméno dřeviny	Původ	Pozice	Zápoj	Věková kategorie (roky)	Vývojové stadium	Obvod kmene (cm)	Výška dřeviny (m)	Výška 1. větve (m)	Výška báze koruny (m)	Max. šířka koruny (m)	VOTEL NE POSKOZEN				Poznámka			
													Koruna	Kmen	náběhy kořenů	Provozní bezpečnost		Aklimatizace na stanovišti	Sadovnická hodnota	
1	N50 38 12.2 E14 31 30.4	Picea abies	B	D	D	101-150	C	245	48	18	16	9	1	1	1	1	A	2	Pěstební zásah	
2	N50 38 12.7 E14 31 25.1	Quercus robur	C	D	C	150-200	C	420	31	9	2.5	24	2	2	2	2	A	3		
3	N50 38 05.8 E14 31 26.8	Quercus cf. rosacea	A	B	B	150-200	D	465	32	2.5	2.5	31	2	3	2	2/3	B	3		
4	N50 38 04.0 E14 31 27.2	Populus alba	A	D	C	120	D	60/55	29	4	2	27	2	3	3	2	B	3		
5	N50 38 07.8 E14 31 23.8	Abies homolepis	A	C	C	80	C	215	30	5	1.5	11	1	2	1	1	B	3		
6	N50 38 13.0 E14 31 21.0	Tilia heterophylla	A	D	D	50	C	107	19	3	0	9	1	2	1	1	2	B		3
7	N50 38 11.9 E14 31 19.6	Quercus robur	C	A	A	150	D	470	25	4	2	25	3	3	3	2	A	3		
8	N50 38 11.1 E14 31 18.7	Pinus nigra	A	A	A	150-200	C	290	31	14	10	14	2	1	1	1	B	2		
9	N50 38 10.2 E14 31 16.1	Pseudotsuga menziesii	A	D	D	101-150	D	430	39	4	5	19	2	2	2	2	A	3		

Klasifikátory

Kód	Pozice	Zápoj	Vývojové stadium	Aklimatizace na stanovišti	Doporučené péstební zásahy
A	solitéra	bez zápoje (solitéra)	mladý	zmrazuje generativně	ošetření koruny
B	párová výsadba	částečný (1 strana)	dospívající	plodí	ošetření kmene
C	skupina	střední (2 strany)	dospělý	kveté	ošetření kořenů
D	porost	hustý (3 strany)	stárnoucí	vegetuje	odstranění podrostu
E	stromořadí	plný (4 strany)	přestárlý	neprosperuje	uvolnění ze zápoje

Stupeň	Zdravotní stav	Poškození	Provozní bezpečnost	Sadovnická hodnota
1	velmi dobrý	žádné	bezpečný	velmi vysoká
2	dobrá	lehké	mírně nebezpečný	vysoká
3	uspokojivý	středně těžké	středně nebezpečný	průměrná
4	špatný	těžké	nebezpečný	nizká
5	velmi špatný - úhyn	velmi těžké	velmi nebezpečný	velmi nízká - žádná

Věkové kategorie (roky)			
<10	10-50	51-100	101-150
			151-250
			více než 250